

LTPPA Ētikas kodekss

Ikviens Latvijas Transpersonālās psiholoģijas un psihoterapijas asociācijas (tālāk: LTPPA) biedrs, kas psiholoģiskajā konsultēšanā vai psihoterapijā izmanto transpersonālās konsultēšanas vai transpersonālās psihoterapijas metodes (tālāk tekstā – transpersonālais konsultants vai TP konsultants) ir apņēmis ievērot Ētikas kodeksu. Tas ir dokuments, kas nosaka LTPPA profesionālās darbības ētiskās normas. Ar Ētikas kodeksu ieteicams iepazīties arī transpersonālās konsultēšanas klientiem un topošajiem speciālistiem, jo tas nosaka, kādas attiecības starp transpersonālo konsultantu un klientu ir uzskatāmas par profesionālām un korektām, kādas ir abu pušu tiesības, pienākumi un atbildība.

1. KODEKSĀ LIETOTIE PAMATJĒDZIENI

1.1. LTPPA ir organizācija, kas serificē transpersonālos psihologus un psihoterapeitus Latvijā. LTPPA izvirza kandidātus sertifikācijai transpersonālajā psihoterapijā Eiropas Transpersonālās asociācijas (EUROTAS) Transpersonālās psihoterapijas sekcijas (ESTP) Sertifikācijas un akreditācijas komisijai (ECCA).

1.2. LTPPA Ētikas kodekss (tālāk: Kodekss) regulē TP konsultanta darbības ētiskās normas, kā arī Transpersonālās konsultēšanas pasniedzēja, studenta, supervizora un klienta attiecības. Kodekss var tikt apstiprināts vai mainīts vienīgi ar LTPPA biedru kopsapulces lēmumu un saskaņā ar LTPPA Statūtiem. Tas ir oficiāli saistošs dokuments visiem LTPPA biedriem. Biedru kandidāti apliecina savu apņemšanos un saistības ievērot Kodeksu ar rakstisku iesniegumu. Kodekss tiek pārskatīts un pēc vajadzības rediģēts ik pēc 5 gadiem kopš tā pēdējās apstiprināšanas brīža.

1.3. Vārdi „transpersonālais konsultants/ TP konsultants”, „supervizors”, „pasniedzējs”, „students”, „klients” Kodeksa tekstā apzīmē gan vīriešus, gan sievietes, vienskaitlī un daudzskaitlī.

1.4. TP konsultants ir persona ar EUROTAS sertifikācijas prasībām atbilstošu profesionālo izglītību konkrētā virzienā, kura veic praktisku korekcijas darbu. TP konsultants strādā privātpraksē un (vai) organizācijā, un veic konsultēšanas darbu sadarbojoties ar vienu vai vairākiem klientiem (ar bērnu; pieaugušo; pāri; ģimeni; grupu).

1.5. TP konsultanta klients ir fiziska persona vai grupa, kas sadarbojoties gūst profesionālu psiholoģisku palīdzību. Nepilngadīgu un (vai) nepilntiesīgu klientu intereses konsultēšanas procesā pārstāv arī trešās personas: piemēram, vecāki, aizbildņi, juridiskas personas.

1.6. TP students ir persona, kas apgūst profesionālu izglītību LTPPA atzītas psihoterapijas mācību programmas ietvaros.

1.7. TP konsultanta supervizors ir persona ar profesionālo izglītību konkrētā TP virzienā ar praktizējoša TP konsultanta pieredzi, kuru LTPPA vai arī LTPPA atzīta TP konsultēšanas mācību iestāde, vai arī LTPPA atzīta TP profesionāla organizācija pilnvaro veikt korekcijas darba eksperta un konsultanta funkcijas.

1.8. TP pasniedzējs saskaņā ar LTPPA vai arī LTPPA atzītas mācību iestādes piešķirtu kvalifikāciju un tiesībām veic profesionālu izglītošanas darbu konkrētas metodes ietvaros.

1.9. Anonimitāte ir personas individuālās identitātes neizpaušana vai arī informācijas trūkums par personas individuālo identitāti. Anonimitātes princips šeit nozīmē to, ka konsultēšanas procesa un situāciju publiskošanā (profesionālu mācību ietvaros, presē u.c.) tiesisku, ētisku un psiholoģisku apsvērumu dēļ informācija tiek pasniegta tā, lai konkrētu personu individuālā identitāte paliek neatpazīstama.

1.10. Konfidencialitāte ir informācijas pieejamības ierobežošana vai ierobežojums.

Konfidencialitātes princips šeit nozīmē to, ka informācija, ko konsultants saņem no klienta darba gaitā, netiek izpausta un tā tiek uzglabāta tādā veidā, kas nodrošina tās nepieejamību citām personām.

2. VISPĀRĪGIE ĒTISKIE PRINCIPI

2.1. TP konsultants savā profesionālajā darbībā cenšas īstenot augstākos profesionalitātes standartus.

2.2. TP konsultants uztur un turpina paaugstināt savu profesionālo kompetenci, piemēram, regulāri supervizējoties, atsākot personisko psihoterapiju, kā arī veicot pētījumus, apmeklējot profesionālās konferences vai seminārus, sniedzot publikācijas, kā arī rūpējas par savu garīgo izaugsmi.

2.3. LTPPA, atzīstot ētiskās izpratnes attīstību par būtisku TP konsultanta personīgās un profesionālās izaugsmes aspektu, uzskata esošo un topošo konsultantu ētisko izglītošanos un pašpilnveidi par katra TP konsultanta, studenta, pasniedzēja, supervizora pienākuma un goda lietu. Līdztekus ētikas studijām psiholoģijas mācību programmu ietvaros, šādā darbā var iekļaut arī regulāras profesionālas konferences vai seminārus par TP konsultanta ētikas jautājumiem un par to specifiku konsultēšanas virzienu un metožu ietvaros.

2.4. LTPPA sastāvā esošā mācību organizācija un Sertifikācijas komisija savā darbībā ievēro to, ka profesionālās ētikas studijām jābūt iekļautām psiholoģijas mācību programmās; mācību organizācijas nodrošina atbilstošu studiju priekšmetu pasniegšanu studentiem.

2.5. TP konsultants apzinās savus personiskos un profesionālos ierobežojumus, un, ievērojot tos, konsultējas ar kolēģiem vai ar supervizoru, un (vai) iesaka savam klientam citu konsultantu, ja darbs ar konkrēto klientu pārsniedz minētā konsultanta iespēju robežas.

2.6. TP konsultants apzinās situācijas, kurās attiecības ar darba devējiem, tuviem draugiem, radiem un partneriem ir dubultas, tā ka šīs personas varētu ietekmēt konsultanta profesionālos lēmumus, un savā profesionālajā darbībā izvairās no dubultām attiecībām, vai arī iespēju robežās kontrolē to radīto risku, ja dubulto attiecību pilnīga novēršana nav iespējama.

2.7. TP konsultants izprot un atzīst tādas personu un grupu atšķirības, kā vecuma, dzimuma, reliģiskās piederības, filozofiskās pasaules uztveres, sociāli ekonomiskā stāvokļa vai etniskās izcelsmes nosacītās īpatnības, kā arī tās cilvēku īpašās vajadzības, ko nosaka specifiskas neizdevīgas dzīves situācijas. TP konsultants ir ieguvis piemērotu apmācību un pieredzi, vai arī konsultējas, lai nodrošinātu adekvātu un kompetentu profesionālu palīdzību šādām personām.

2.8. TP konsultants nedrīkst diskriminēt klientu pēc to sociālās izcelsmes, sociāli ekonomiskā stāvokļa, vecuma, dzimuma, seksuālās orientācijas, tautības, rases, reliģiskās vai idejiskās pārliecības.

2.9. TP konsultants respektē klienta intereses un viņa individualitāti.

2.10. TP pasniedzējs atzīst par savu primāro pienākumu palīdzēt citiem zināšanu un prasmju apguvē, un uztur augstus informācijas pasniegšanas standartus, veicot to objektīvi, profesionāli un precīzi.

2.11. Pētniecībā TP konsultants uzņemas atbildību par pētījumu tematu un metožu izvēli, par pētījumu datu analīzi un par to, kā tiek atspoguļota un pasniegta informācija par izpētes rezultātiem.

2.12. Nav pieļaujams TP konsultanta darbs alkohola vai narkotisku vielu intoksikācijas stāvoklī, kā arī, ja citu iemeslu dēļ, somatiskās vai psihiskās veselības stāvoklis neļauj strādāt pilnvērtīgi.

2.13. LTPPA Ētikas Komisija (tālāk: ĒK) sniedz atbalstu LTPPA biedriem profesionālās ētikas jautājumos un piedāvā individuālas konsultācijas sakarā ar ētiska rakstura sarežģījumiem vai problēmām biedru profesionālajā darbībā, un (vai) mācībās (neparedzot nekādas biedru sodīšanas sankcijas saistībā ar konsultācijās minētajām problēmām), kā arī diskusijas ar citām LTPPA dalīborganizācijām par konsultanta ētikas jautājumiem.

2.14. TP konsultants ir pilnībā atbildīgs par savu terapijas procesu sesijas laikā un organizē

savu darbu saskaņā ar Kodeksu un valstī pastāvošajām juridiskajām normām.

2.15. Ja LTPPA biedram ir krimināla vai civila sodāmība, kas saistīta ar viņa profesionālo darbību, tad šim biedram obligāti jāinformē par to LTPPA ĒK.

2.16. LTPPA biedram ir nekavējoties jāinformē LTPPA ĒK par apsūdzību un par iespējamo tiesas procesu, ja tie ir saistīti ar šī biedra profesionālo darbību.

2.17. Jebkura Kodeksā minēto principu neievērošana apdraud gan klienta garīgo veselību, gan konsultanta, gan profesionālās organizācijas tēlu un statusu sabiedrībā, gan izmantoto metožu efektivitāti, un tiek uzskatīta par rupju kļūdu psiholoģiskās korekcijas metožu izvēlē un lietošanā.

2.18. LTPPA veic savu biedru profesionālu aizstāvību, ja tie savā profesionālajā darbībā sastopas ar uzbrukumiem un draudiem. TP konsultanta profesionālo noslēpumu glabāšana, cieņa un neatkarība, ievērojot šī Kodeksa nosacījumus, tiek īpaši sargāta.

2.19. TP konsultantam, uzsākot darbu ar klientu, iepriekš jānoskaidro visi jautājumi, kas varētu ierobežot viņu objektivitāti vai radīt interešu konfliktu darba procesā.

3. MORĀLIE UN TIESISKIE STANDARTI

3.1. TP konsultanta, tāpat kā jebkura cita pilsoņa personīgās rīcības morālie un ētiskie standarti, uzskatāmi par privātu jautājumu. Nav pieļaujams, ka šie standarti nebūtu pilnībā savienojami ar TP konsultanta profesionālo pienākumu veikšanu un (vai) varētu mazināt sabiedrības uzticību un paļaušanos uz konsultantu un viņa pārstāvēto organizāciju.

3.2. Kodeksā iztirzātie ētikas principi ir saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas vispārīgajiem principiem, kā arī saskaņā ar (Eiropas Psihoterapijas Asociācijas Ētikas Principu Deklarāciju) - un EUROTAS Ētikas Principu deklarāciju. LTPPA konsultants, kurš ir arī vienas vai vairāku LTPPA dalīborganizāciju biedrs, savā profesionālajā darbībā ievēro gan LTPPA, gan arī konkrēto LTPPA dalīborganizāciju Ētikas kodeksus.

3.3. Ja rodas konflikts starp Eiropas vai valsts, vai konkrētas iestādes likumu un nolikumu ievērošanu un EUROTAS Ētikas Principu vai LTPPA ĒK, vai LTPPA dalīborganizāciju Ētikas kodeksu ievērošanu, tad konfliktā iesaistītais konsultants dara zināmu pretējai pusei savu morālo atbildību LTPPA un EUROTAS Ētikas kodeksa ietvaros, un, ja vien tas iespējams, darbojas, lai panāktu konflikta atrisināšanu tā rašanās secībā.

3.4. TP konsultanta pienākums ir pirms konsultēšanas uzsākšanas saprotami izskaidrot klientam psiholoģiskās korekcijas darba principus, nosacījumus un metodes, kā arī no konsultēšanas sagaidāmās vēlamās sekas un iespējamās apgrūtinošās blakusparādības, informē klientu par iespējām iepazīties ar LTPPA ĒK. Ja klients piekrīt piedāvātajiem darba noteikumiem, nepieciešams mutiski vienoties vai sastādīt rakstisku sadarbības kontraktu. Ja konsultants uzskata, ka konkrētā psiholoģijas metode klientam nav piemērota, vai arī ja pats klients no tās atsakās, jāpiedāvā klientam cita metode vai arī cita profesionāla palīdzība.

3.5. TP konsultēšanas kontraktā tiek noteikti konsultēšanas ietvari (tas, kas konkrētajā gadījumā tiek pieņemts par psiholoģiskās korekcijas formu), konfidencialitātes pakāpe, sesiju iespējamais skaits un biežums, saskare un saziņa sesiju starplaikos, pārtraukumi sakarā ar brīvdienām un atvaļinājumiem, konsultēšanas pabeigšanas noteikumi, savstarpējā finansiālā atbildība, iespējamā medicīniskās palīdzības nepieciešamība, psihiatriskas konsultācijas iespējas, citi konsultēšanas darba būtiskākie nosacījumi.

4. KONFIDENCIALITĀTE

4.1. TP konsultants nodrošina saņemtās informācijas konfidencialitāti un informē klientu par konfidencialitātes nosacījumiem, slēdzot konsultēšanas kontraktu. Konfidencialo informāciju konsultants drīkst izpaust citiem, mutiski vai rakstiski, vienīgi ar klienta vai klienta intereses pārstāvošas personas rakstisku piekrišanu. Konfidencialitāte ir jāievēro arī pēc konsultēšanas pabeigšanas vai pārtraukšanas. Minētajos gadījumos un punktos 4.2., 4.3. un 4.4. ir

konfidencialitātes ierobežojumi.

4.2. Tie LTPPA biedri, kuri ir ārstniecības personas un šādā kārtā ir pakļauti Valsts Ārstniecības likumam, izpauž psihoterapijā saņemto informāciju saskaņā ar Ārstniecības likumu.

4.3. Gadījumā, ja konsultācijā saņemtā informācija liecina par nepārprotamu un nenovēršamu apdraudējumu klientam un (vai) konsultantam, un (vai) citām personām; konsultantam šī informācija jānodod kompetentām iestādēm (mediķiem, policijai) un jāinformē par savu rīcību vai nu sava LTPPA dalīborganizācija, vai arī LTPPA izpildinstitūcija.

4.4. Konsultants drīkst, arī bez klienta rakstiskas piekrišanas, konsultēšanas procesā saņemto informāciju izpaust kolēģu lokā un profesionālos nolūkos (mācībās un supervīzijās), taču vienīgi ar nosacījumu, ka materiāls tiek sagatavots un pasniegts tādā veidā, kas nodrošina klienta pilnīgu anonimitāti.

4.5. Darbā ar klientiem, kas nepilngadības vai citu iemeslu dēļ nevar sniegt brīvprātīgu un apzinātu piekrišanu konfidencialitātes jautājumos, konsultants, situācijai atbilstošā veidā, apspriežas ar šo klientu pārstāvošām personām un velta īpašu uzmanību tam, lai šo klientu intereses tiktu aizsargātas.

4.6. Lietojot un uzglabājot sava darba pierakstus, TP konsultantam ir jānodrošina saņemtās informācijas konfidencialitāte.

4.7. Informāciju zinātniskiem nolūkiem - publikācijām, intervijām, prezentācijām plašsaziņas līdzekļos – TP konsultants sagatavo un pasniedz tādā veidā, kas nodrošina klienta pilnīgu anonimitāti.

4.8. Nav pieļaujams, ka TP konsultants izmantotu psihoterapijā iegūto informāciju savtīgos nolūkos.

4.9. Klienta un TP konsultanta drošības garantijas nolūkā filmēt, ierakstīt vai fotografēt nodarbību gaitu bez TP konsultanta un klienta atļaujas (savstarpējas vienošanās) ir kategoriski aizliegts.

5. KLIENTA INTRESES UN LABKLĀJĪBA

5.1. TP konsultants respektē un atbalsta savu klientu (personu vai grupu) integritāti un labklājību. Ja rodas interešu konflikts iestādē, kurā strādā TP konsultants vai klients, tad TP konsultants informē tajā iesaistītās puses par savām saistībām, izskaidrojot savas atbildības un lojalitātes būtību. Ja kāda organizācija izvirza TP konsultantam tādas prasības, kas nozīmē klienta labklājības principa pārkāpšanu, TP konsultants informē visas puses par savu profesionālo ētisko atbildību, izskaidrojot ētisko konfliktu. Šādos gadījumos TP konsultants profesionalitātes ietvaros godprātīgi rīkojas, lai panāktu konflikta atrisināšanu.

5.2. TP konsultants izsmeloši informē klientu par jebkādu konsultēšanas, izglītības, apmācības, izpētes vai izvērtēšanas procedūru būtību un nolūkiem, un atklāti apliecina to, ka klientu, studentu, apmācāmo personu un pētījumu dalībnieku piedalīšanās šajās procedūrās ir brīvprātīga. Piespiešana piedalīties vai saņemt pakalpojumus ir ētiski nepieļaujama.

5.3. TP konsultants rūpējas par savu un klienta savstarpējo attiecību kvalitāti, vienmēr respektē klienta intereses un klienta individualitāti.

5.4. TP konsultants īpaši ievēro to, kas ir specifisks psiholoģiskās konsultēšanas attiecībās ar klientu: izteikto uzticēšanos un daļējo savstarpējo atkarību. TP konsultants nedrīkst ekspluatēt un ļaunprātīgi izmantot klienta uzticēšanos, apmierināt personīgās vajadzības (emocionālās; seksuālās; sociālās; ekonomiskās) uz klienta rēķina, kā arī nedrīkst neievērot noslēgto konsultēšanas kontraktu. Seksuālās attiecības ar klientu ir ētiski nepieļaujamas.

5.5. TP konsultants atzīst klienta tiesības pārtraukt konsultācijas gadījumā, ja šis klienta lēmums nesaskan ar abpusējo vienošanos psiholoģiskās konsultēšanas kontraktā par psiholoģiskās korekcijas darba apjomu un termiņiem. Ja psihoterapijas gaitā klients atsakās

no sadarbības ar konkrēto konsultantu vai arī no konkrētās metodes, konsultants piedāvā klientam citu metodi vai arī cita profesionāļa palīdzību.

5.6. Ievērojot noslēgto kontraktu, TP konsultanta pienākums ir iespēju robežās nepieļaut situācijas, kad sadarbība ar klientu tiek neplānoti pārtraukta pēc paša konsultanta iniciatīvas. Ja tomēr tas ir nepieciešams, TP konsultants saprotami izskaidro klientam radušos situāciju un sava lēmuma pamatojumu, un (vai) informē klientu par turpmāko psiholoģiskās konsultēšanas un korekcijas, un (vai) citas profesionālas palīdzības iespējām, piedāvājot citu profesionāļu palīdzību.

5.7. TP konsultants nerada nepamatotas cerības, kuras vēlāk nespēs profesionāli īstenot.

6. PROFESIONĀLĀS ATTIECĪBAS

6.1. TP konsultants atzīst un respektē savu kolēģu (psihoterapeitu, psihologu, ārstu u.c.) vajadzības, pienākumus un īpašās kompetences, kā arī attiecīgo profesionālo iestāžu un organizāciju pienākumus un prerogatīvas.

6.2. TP konsultants kā citu profesionāļu darba devējs vai supervizors atzīst par savu pienākumu veicināt šo personu turpmāku profesionālu attīstību un kompetenci.

6.3. TP konsultanta profesionālo attiecību (ar supervizējamajiem, studentiem, darba ņēmējiem, pētījumu dalībniekiem u.c.) savtīga izmantošana, kā arī konsultanta pieļaujama attieksme pret šādiem pārkāpumiem kolēģu lokā, ir ētiski nepieļaujama.

6.4. Uzzinot par cita TP konsultanta izdarītu ētisku pārkāpumu, konsultants mēģina šādu problēmsituāciju atrisināt neformāli, vēršot šī kolēģa uzmanību uz izdarīto pārkāpumu. Gadījumos, ja pārkāpums nav smags, un šķiet, ka tas radies pieredzes, zināšanu vai smalkjūtības trūkuma dēļ, tas parasti ir piemērots risinājums. Jebkādas konfidencialitātes tiesības, kas ietvertas konkrētajā situācijā, tiek ievērotas arī neformālo korekcijas centieni gadījumā. Ja pārkāpums ir smags, vai, ja neformālā veidā to labot nav iespējams, TP konsultants vērš uz to konkrētās LTPPA dalīborganizācijas Ētikas komisijas vai arī LTPPA ĒK uzmanību.

6.5. Absolūti nepieļaujama ir nomelnojošas informācijas par iespējamo konfliktu un tās dalībniekiem izplatīšana internetā – sabiedriskās informācijas tīklos, portālos u.tml.

6.6. Kolēģu darba apspriešana vai komentēšana klientu klātbūtnē ir ētiski nepieļaujama.

6.7. Klientu interesēs un, cienot savus kolēģus, TP konsultants respektē tās psiholoģiskās korekcijas attiecības, kas ir klientam ar citu speciālistu.

6.8. TP konsultantam ir ētiski nepieņemama klienta vai sabiedrības maldināšana par savas profesionālās kvalifikācijas līmeni.

7. PUBLISKI PAZIŅOJUMI UN REKLĀMA

7.1. TP konsultanta publicētu paziņojumu un reklāmas sludinājumu nolūks ir palīdzēt sabiedrībai veikt apzinātus spriedumus un izvēles. Piedāvājamie pakalpojumi, sava profesija, profesionālā sagatavotība un kvalifikācija, kā arī ar sludinājumu saturu saistītās iestādes un organizācijas tēls šādos paziņojumos jāatbilst un jāraksturo objektīvi un pareizi.

7.2. Nav ētiski pieļaujams reklāmā minēt citu cilvēku psihoterapeitisko pieredzi, izmantot rekomendējoša rakstura atsauksmes bez autora atļaujas, kā arī salīdzināt savu darbu ar kolēģu darbu un (vai) salīdzināt reklamējamo psiholoģiskās korekcijas virzienu ar citiem psihoterapijas virzieniem.

7.3. Psiholoģiski izvērtējumi un konsultēšana notiek vienīgi profesionālu attiecību kontekstā. Ja konsultants sniedz ieteikumus publiskās lekcijās vai demonstrējumos, vai arī izmantojot plašsaziņas līdzekļus, pastu u.tml., tiem jābūt visaugstākajā profesionalitātes līmenī un saskaņā ar pašreizējiem datiem, kas saistīti ar konkrēto jautājumu.

8. IZVĒRTĒŠANA UN IZPĒTE

8.1. Veidojot, publicējot un lietojot psiholoģiskas izvērtēšanas metodes, TP konsultants rūpējas par to, lai tiktu ievērotas klienta intereses un sekmēta klienta labklājība, lai izvērtēšanas rezultāti netiktu izmantoti nepareizi vai ļaunprātīgi. TP konsultants respektē klienta tiesības būt informētam par izvērtēšanas rezultātiem un to interpretāciju, arī par to, kā pamatoti konsultanta izdarītie secinājumi un rekomendācijas. TP konsultants rūpējas par to, lai testus un citas izvērtēšanas metodes lietotu vienīgi tie speciālisti, kas ir tiesīgi tās lietot, un cenšas nodrošināt izvērtēšanas metožu šādu pielietojumu kolēģu lokā.

8.2. Pētījuma uzsākšanai jābūt pamatotai ar TP konsultanta pārdomātu spriedumu par to, kādā veidā vislabāk iespējams veicināt cilvēkzinātnes attīstību un cilvēku labklājību. Ja TP konsultanta lēmums ir veikt izpēti, tad jāpārdomā pētījumam veltāmo spēku un resursu ieguldīšanas alternatīvas. Pētījums tiek veikts uz minēto apsvērumu pamata, respektējot un rūpējoties par pētījuma dalībnieku godu un labklājību, kā arī apzinoties cilvēku izpētē ievērojamos noteikumus un profesionālos standartus.

8.3. Pētnieks respektē indivīda brīvību atteikties piedalīties pētījumā vai izstāties no pētījuma jebkurā laikā.

8.4. Pētnieks aizsargā dalībnieku no fizisko un garīgo diskomfortu kaitējuma un briesmām, kas var rasties no pētniecības procedūrām. Pētnieks informē dalībnieku par sekām un riskiem. Pētniecībā netiek izmantoti paņēmieni, kas varētu izraisīt nopietnu vai ilgstošu kaitējumu dalībniekam. Dalībnieks ir pilnībā informēts, un katrs dalībnieks tam brīvprātīgi piekritis.

9. SŪDZĪBAS UN TO IZSKATĪŠANAS KĀRTĪBA

9.1. Klienti un klientu intereses pārstāvošas personas, kā arī TP konsultanti var iesniegt LTPPA Ētikas komisijai sūdzības par TP konsultantu rīcību vai izturēšanos, tāpat, TP psiholoģijas studenti var iesniegt LTPPA Ētikas komisijai sūdzības par TP konsultantu, TP psiholoģijas pasniedzēju vai supervizoru rīcību, vai izturēšanos, ja uzskata to par nepieļaujamu, kaitējošu vai nosodāmu, un, ja konflikts nav atrisināms pārrunu ceļā starp konfliktā iesaistītajām pusēm.

9.2. Tāda rīcība vai izturēšanās, kas atzīstama par ētiski nosodāmu vai nolaidīgu, t.i. Kodeksa principu vai normu neievērošana, Kodeksa 9. sadaļas „Sūdzības un to izskatīšanas kārtība” ietvaros tiek saukta par ētikas pārkāpumu.

9.3. Sūdzību izskatīšanu vada LTPPA ĒK, ko ievēl LTPPA Biedru kopsapulce.

9.4. Juridiska vai fiziska persona neiesniedz sūdzību savtīgos nolūkos un ir atbildīga par iesniedzamās sūdzības saturu.

9.5. Sūdzība iesniedzama rakstiski, adresējama LTPPA Ētikas komisijai. Sūdzībā jābūt norādītam cietušās personas vārdam, uzvārdam un kontaktinformācijai, apsūdzamās personas vārdam un uzvārdam, sūdzības būtības izklāstām un norādei uz rezultātu, ko sūdzības iesniedzējs sagaida pēc sūdzības izskatīšanas.

9.6. LTPPA ĒK informē apsūdzamo LTPPA biedru par saņemto sūdzību un par tās saturu, kā arī informē LTPPA Valdi par saņemto sūdzību.

9.7. LTPPA ĒK ar balsu vairākumu pieņem lēmumu par sūdzības izskatīšanu vai neizskatīšanu. Ja sūdzība netiek pieņemta izskatīšanai, sūdzības iesniedzējs un apsūdzamā persona (turpmāk: abas puses) tiek rakstiski informētas par atteikumu un tā iemesliem. Ja sūdzība tiek pieņemta izskatīšanai, abas puses tiek rakstiski informētas par termiņu, kādā paredzēts izskatīt sūdzību un paziņot lēmumu uz sūdzības izskatīšanas pamata. Minētie rakstiskie paziņojumi abām pusēm tiek sniegti 2 nedēļu laikā kopš sūdzības saņemšanas LTPPA ĒK.

9.8. Ja sūdzība tiek pieņemta izskatīšanai, LTPPA ĒK 2 nedēļu laikā no tās saņemšanas izveido Sūdzības izskatīšanas komisiju (tālāk: SIK) 3 personu sastāvā, no kuriem 1 tiek

nozīmēts par SIK priekšsēdētāju. Punktā 9.7. minētajā paziņojumā LTPPA ĒK informē abas puses par SIK izveidošanu. SIK locekļi nedrīkst būt saistīti ne ar vienu no abām pusēm, ne ar savstarpējas radniecības vai administratīvām saiknēm, ne ar materiālām interesēm.

9.9. Ja sūdzība tiek pieņemta izskatīšanai, vispirms SIK pārstāvis tiek ar abām pusēm, uzklauša tās un mēģina samierināt, kas varētu kalpot par pamatu sūdzības atsaukšanai. Ja sūdzības iesniedzējs nav ar mieru sūdzību atsaukt, sūdzību izskata SIK.

9.10. Sūdzības izskatīšanā LTPPA ĒK un SIK atturas no principiāliem iepriekšpieņēmumiem par to, vai ētikas pārkāpums ir noticis, vai nav noticis. Sūdzības izskatīšana LTPPA ir norobežojama no izmeklēšanas, izvērtēšanas un argumentēšanas to juridiskā izpratnē, kas pārsniegtu LTPPA kompetences robežas.

9.11. Sūdzības izskatīšanas gaitā abām pusēm tiek dota iespēja izsmeļoši izskaidrot un komentēt sūdzību. Lai nodrošinātu sūdzības izskatīšanu, LTPPA ĒK un SIK var izteikt šādus lūgumus un izvirzīt šādas prasības:

9.11.1. Pieprasīt apsūdzētās personas piedalīšanos atsevišķās vai arī visās sūdzības izskatīšanas sēdēs. Apsūdzētajai personai ir tiesības uz padomnieku un tā klātbūtni, kā minēts punktā 9.12

9.11.2. Aicināt apsūdzēto personu komentēt sūdzību, kā arī pieprasīt no apsūdzētās personas atbildes uz SIK jautājumiem.

9.11.3. Sūdzības izskatīšanā pieaicināt sūdzībā minētā konsultācijas gadījuma supervizoru(s), lūdzot tam (tiem) konsultāciju par konkrētā psiholoģiskās konsultēšanas gadījuma aspektiem.

9.11.4. Aicināt sūdzības iesniedzēju piedalīties atsevišķās sūdzības izskatīšanas sēdēs; komentēt savu sūdzību; atbildēt uz SIK jautājumiem.

9.12. Katram LTPPA biedram ir tiesības lūgt citu LTPPA biedru (izņemot tos, kas iekļauti SIK) būt viņa padomniekam sūdzības izskatīšanas procesā. Padomniekam ir tiesības kopā ar apsūdzēto personu piedalīties sūdzības izskatīšanas sēdēs.

9.13. LTPPA ĒK laikus informē sūdzības iesniedzēju, ka sūdzības iesniedzēja sadarbība ar SIK, pēc tās aicinājuma piedaloties sūdzības izskatīšanas sēdēs un komentējot sūdzību, sekmē tās izskatīšanu.

9.14. Apsūdzētais LTPPA biedrs atzīst par savu pienākumu sekmēt sūdzības izskatīšanu: sadarboties ar SIK un LTPPA ĒK, pēc to prasības piedaloties sūdzības izskatīšanas procedūrā klātienē un laikus sniedzot skaidru informāciju sakarā ar sūdzību.

9.15. Sūdzības izskatīšanas procesa kopsavilkums tiek fiksēts rakstiski; šī informācija ir konfidenciāla.

9.16. Ievērojot profesionālās ētiskās atbildības principu, LTPPA ir tiesības nepieņemt biedra iesniegumu par izstāšanos no LTPPA, ja par šo biedru ir LTPPA ĒK iesniegta sūdzība, kas vēl nav izskatīta, vai arī tās izskatīšana vēl nav pabeigta.

9.17. SIK pieņem lēmumu uz sūdzības izskatīšanas pamata 30 dienu laikā kopš SIK izveidošanas. Ja izskatīšana ievēlās ilgāk, abas puses tiek informētas par termiņa pagarināšanas iemesliem. SIK lēmumam jāietver atbilde uz jautājumu, vai ir noticis ētisks pārkāpums. SIK lēmums tiek rakstiski paziņots abām pusēm un LTPPA ĒK. Ja ar SIK lēmumu tiek konstatēts ētisks pārkāpums, šim lēmumam jāpievieno LTPPA rekomendācijas par to, kā novērst līdzīgu pārkāpumu atkārtēšanos. SIK lēmumiem ir obligāts raksturs LTPPA ietvaros.

9.18. LTPPA ĒK pieņem lēmumu sakarā ar sūdzību 30 dienu laikā kopš SIK lēmuma saņemšanas. ĒK lēmums tiek rakstiski paziņots abām pusēm un LTPPA Valdei. Ja ar LTPPA ĒK lēmumu tiek konstatēts ētisks pārkāpums, šim lēmumam pievienojamas rekomendācijas LTPPA Valdei par to, kā novērst pārkāpuma sekas un (vai) līdzīgu pārkāpumu atkārtēšanos.

9.19. LTPPA sakarā ar apsūdzētā biedra ētisku pārkāpumu var pieņemt vienu vai vairākas no šādām sankcijām:

- brīdinājums;

- LTPPA biedru informēšana par apsūdzētā biedra izdarīto ētisko pārkāpumu;
- rājiens;
- uzraudzība;
- papildus mācības; supervīzija vai personīgā psihoterapija;
- ierosinājums sertifikācijas komisijai;
- biedra izslēgšana no LTPPA.

9.20. Apsūdzētajam LTPPA biedram ir tiesības uz apelācijas procedūru. Apelāciju sakarā ar LTPPA Valdes lēmumu var iesniegt LTPPA Valdei rakstiski, 30 dienu laikā. Šādā gadījumā Valde uzdod LTPPA ĒK izveidot SIK citā sastāvā minētās sūdzības atkārtotai izskatīšanai.

9.21. Ja ar LTPPA ĒK lēmumu ir konstatēts apsūdzētā LTPPA biedra ētisks pārkāpums un LTPPA Valdē nav 9.20. punktā minētajā kārtībā saņemts apelācijas iesniegums, LTPPA ĒK ir tiesības informēt LTPPA biedrus par konkrēto lēmumu un tā saturu.

9.22. Ja sūdzētājs nav apmierināts ar LTPPA ĒK un valdes lēmumu, viņam ir tiesības to pārsūdzēt EUROTAS Ētikas komisijai (jo LTPPA ir EUROTAS biedrs).

9.23. Ja LTPPA ĒK vai valdei rodas neskaidrība lēmuma pieņemšanas procesā, tad ir ieteicams konsultēties ar EUROTAS Ētikas komisiju, kuras ieteikumiem ir rekomendējošs raksturs.

Apstiprināts 2016. gada 10. maijā